

BİR OLGU NEDENİYLE UZUN SÜRELİ AĞRI TEDAVİSİNDE KATETERLE EPİDURAL MORFİN UYGULAMASI

Nursan TAHTACI (*) Ünsal ÖNER (**)

Anahtar Terimler: Epidural morfin, kateter

Key Words: Epidural morphine, catheter

ÖZET

Malign tümörlü bir olguya kateter epidural morfin analjezisi uygulandı. Kateter problemsiz olarak 143 gün kaldı. Kateterin tespiti için sadece flaster kullanıldı. Enjeksiyonlar hasta sahibi tarafından kolayca yapılabildi.

SUMMARY

The Application of Catheter Epidural Morphine to a Term Pain Relief, in a Patient with Urinary Bladder Cancer.

Catheter epidural morphine analgesia was performed on a case with malignant tumor. Catheter has been left for 143 days without causing any complications. Only a tape band was used for the fixation of the catheter. Injections could be performed easily by his relatives.

GİRİŞ

Ağrıya ilgili bilimsel çalışmalar özellikle son onbeş yıl içinde büyük ölçüde artmıştır.

Ağrı tedavisi için non-narkotik analjezik ve narkotik analjezikler peros, subkutan, intramuskuler, intravenöz yollardan uzun süre kullanılmıştır.

Bu çalışmada, kanser ağrısının giderilmesi için epidural kateter yolu ile fraksiyone morfin uygulanan bir hastada alınan sonuçlar bildirilmiştir.

OLGU VE METOD

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ABD'na müracaat eden 56 yaşında erkek hastaya mesane kanserine bağlı ağrılar nedeniyle kateter epidural morfin analjezisi uygulanmak üzere epidural kateter takıldı. Buradan morfin uygulandı.

* Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD Yrd. Doç.Dr

** Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD Doç. Dr.

Epidural kateter takmadan önce, olgunun sistemik arter basıncı ve kalp atım hızı kontrolü yapıldı. İ.V. kanül takıldı ve %5 Dex.Ringer Laktat İnfüzyonuna başlandı. Olgu oturtuldu. Steril şartlarda %1 prilokain ile yapılan lokal anestezi altında 16-G Thouhy iğnesi ile 16-G (Broun-Perifix) kateter ağrıya uyan segmente (L4-5) yerleştirildi. 4 cm kranial doğrultuda ilerletildi. Kateterin takılması sırasında herhangi bir kardiovasküler sorun olmadı. Kateterden tek doz olarak 5 ml %1'lik prilokain verildi. Kateterin yeri ve lokal anesteziğin analjezik etkisi klinik olarak saptandıktan sonra giriş yeri küçük steril bir gaz ile örtüldü. Kateterin dış ucuna bakteri filtresi takılarak tamamen kapalı bir sistem haline getirilen kateterin giriş yeri flasterlendi ve kateterin uzantısı olgunun karnına flaster ile tespit edildi. Olguya sonra 5 ml serum fizyolojik içinde 3 mg morfin uygulandı. Olgunun 12 saat sonra morfin gereksinimi oluyordu. Etki süresi bir ay sonra 8 saate düştü. Morfin dozu artırıldı. 5 ml serum fizyolojik içinde 4 mg morfin 12 saat etki sağladı. Olgu haftada bir kontrole çağırıldı. Enjektörler haftalık gereksinimi hesaplanarak verildi. 3 günde bir kateterin giriş yerine iyod ve alkol sürülerek pansuman yapıldı. Bakteri filtresi haftada bir değiştirildi. Enjeksiyonlar hasta sahibi tarafından belirtilen saatlerde kolaylıkla uygulandı.

Olguda epidural morfine bağlı ilk üç gün kaşıntı oldu. Kaşıntı tedaviye gerek kalmadan geçti. Olguya mesane Ca. nedeniyle idrar sondası takıldığı için idrar retansiyonu değerlendirilemedi. İdrar sondası haftada bir yenilendi.

TARTIŞMA

Kateter epidural morfin analjezisi ilk defa Behar ve ark. tarafından uygulanmıştır (1). Bu yolla az dozda verilen morfin ile uzun süreli etkin analjezi sağlanmaktadır. Ve İ.V. verilen morfine göre yan etkileri daha azdır. (2,3,4) Epidural morfin segmental olarak Medulla Spinalisin Substantia gelatinosa'daki opiat reseptörlerine bağlanarak, BOS'da rostral yayılma ve epidural venlerden rezorbsiyon yoluyla MSS'deki opiat reseptörlerine bağlanarak etkisini gösterir (5).

Kateter epidural morfin uygulamasının getirdiği en önemli sorun kateterin tesbiti ve gerekli bakımın düzenli olarak yapılmasıdır. Kateterin tespiti bu analjezi yöntemi uygulanmaya başlanıldığından beri tartışılmaktadır. Kateteri flaster ile veya cilde dikerek tespit edenler olduğu gibi, enfeksiyon tehlikesini de düşünerek kateteri tünel açıp cilt altına yerleştirenler veya pompa ile beraber implante edenler de vardır (6,7).

200 malign tümörlü olguda yapılan bir çalışmada epidural kateterle morfin analjezisi uygulanıp, kateteri flaster ile tesbit etmişlerdir. Olgularda katetere bağlı cilt enfeksiyonu %8.6, kök iritasyonu %8.3, kateterin akıtması %7.2, kateter lümeninde tıkanma %3.6 flasterlerin bakımsız kalması nedeniyle çıkması %4.7 oranında tespit edilmiş ve epidural enfeksiyon görülmemiştir. Olguların tedavi süresi ortalama iki ay civarındaydı (8).

Biz kateteri tespit için sadece flaster kullandık. Flasterler sık sık değiştirildi. Olgu-

ya pansumanları düzenli olarak yapıldı. İyi bakım yapılan kateterde giriş yeri zamanla epitelize oldu. Ve böylece kateteri vücut kendi tespit etmiş oldu. Kateter olguda 143 gün kaldı.

Cilde giriş yerinde lokal enfeksiyon gelişmedi. Epidural mesafede enfeksiyona ait klinik belirti olmadı. Kök iritasyonuna ait klinik belirti görülmedi. Verilen ilaç kateter çevresinden geri gelmedi. Kateter lümeninde tıkanma olmadı. Olgumuz haftada bir kontrol edildi. Flasterleri ve bakteri filtresi yenilendi. Katetere ait hiç bir komplikasyon gelişmedi.

Uzun süreli epidural ve spinal opiat uygulamasında bazı hastalarda zamanla verilen dozun etkinliğinin azalması ve etki süresinin kısalması görülmüş, ancak bu yıllarda da bildirildiği gibi hastadan hastaya farklı olmuştur (9). Olgumuzda kateterin takılışından 30 gün sonra dozu artırmak gereği duyuldu ve bu doz tam etkin bir analjezi sağladı. Dozu olgunun yaşam süresi boyunca bir daha artırmak gerekmedi.

Genelde kateterle epidural morfin uygulamasında görülen en önemli sorunlar kateter tespiti ve bakımı ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Cilt altında rezervuar ile bulunduğu zaman bu komplikasyon en aza inmektedir. Fakat bu rezervuarların da çeşitli dezavantajları bulunmaktadır. Rezervuarlar 500 enjeksiyon içindir ve enjeksiyonlar sırasında cilt delindiği için ağrılıdır (10,11).

Olgumuzda kateter yaşam süresi boyunca, 143 gün kaldı. Olgumuz ağrı duymadan ex. oldu. Tedavi süresinin bir çok olguda kısa olması epidural morfin uygulama gerekliliğinin genelde terminal dönemde oluşundandır. Çok az sayıda hastada morfine geçiş kanserin erken döneminde olmaktadır. Ayrıca olgumuzda bu süre içinde katetere ait tespite bağlı komplikasyon çıkmamıştır.

Kateterin giriş yerinde düzenli pansumanlar ve kateterin bakımının iyi yapılması halinde, kateterin uzun süre etkin kullanılabileceği gözlenmiştir.

KAYNAKLAR

- 1- Behar M., Magora E., Olschiuang D., Davidson JT.:Epidural morphine in treatment of pain. Lancet 1:527, 1979.
- 2- Prithui Raj P.:Practical management of pain. Year Book Medical Publishers Co., Chicago, 1986, p:713.
- 3- Zenz M.:Epidural opiates for the treatment of cancer pain İn:(Edit.: Zimmerman M., Drugs P., Wagner G.) Recent Results in cancer Research. Springer Verlag, Heidelberg, 1989, p:107-115.
- 4- Zenz M., Piepenbrock S., Schappler-Scheele B., Hübsch M.:Peridurale Morphin Analgesia. Der Anaesthesist 30:508, 1981.
- 5- Freye E., Hartung E.:Opioide und ihre Antagonisten in der Anesthesiologie Perimed Fachbuch Verlag. Erlangen, 1985, p:53,69,77.
- 6- Cherry DA., Gouriy GK., Cousins MJ., Gannon BJ.:A technique for the insertion of an implantable portal system for the long term epidural administration of opioids in the treatment of cancer pain. Anaesth. İntens. Care, 13,145,152, 1985.
- 7- Mottsch J., Roberth B.:Spinal opiat-analgesie mit implantier baren Katheter Systemen zur langze-

ittherapie von carrinon Schmerzen. Schmerz,Pain,Douleur, p:7, 1987.

- 8- Sun M.:Uzun süreli fraksiyone epidural morfin uygulaması uzmanlık tezi, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Anes.Rean.Kür. 1989.
- 9- Müller H., Stoyanou M., Börnen V., Mempelmann G.:Epidural opiates for relief of cancer pain in: (Edit: Yaksh TL., Müller H.) Spinal opiate analgesia. Springer Verlag, Hiedelberg. 1982, p:71.
- 10- Erdine S.:Cilt altına yerleştirilen peridural kateter ile narkotik uygulamasının uzun süreli sonuçları. Türk Anest. ve Rean Cem. Mecmuası 13: 90-93, 1985.
- 11- Jannsen E.: Epidural morphine administered by portable pumps in the treatment of severe cancer pain. Pain, Supplementum 2: 198, 1984.